

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över förslag till föreskrifter om nätutvecklingsplaner för distributionsnätsföretag

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till nya föreskrifter om nätutvecklingsplaner för distributionsnätsföretag (EIFS 2023: XXX). Energimarknadsinspektionen (Ei) föreslår detaljerade regler kring innehåll i och offentliggörandet av nätutvecklingsplanerna. Ei publicerar dessutom ytterligare ett dokument, vägledning, till stöd för distributionsnätsföretagen och en mall som distributionsnätsföretagen ska följa, i syfte att säkerställa att alla uppgifter som föreskrifterna anger ska vara med verkligen kommer med i nätutvecklingsplanen och för att underlätta jämförelse mellan olika distributionsnätsföretags nätutvecklingsplaner

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Det anges i remissen att i det nya elmarknadsdirektivet¹, som är en del av EU-lagstiftningen Ren energi för alla, finns ett krav på att distributionsnätsföretag ska ta fram nätutvecklingsplaner. Som en del av Sveriges genomförande av elmarknadsdirektivet har bestämmelser införts i ellagen om distributionsnätsföretagens skyldigheter att ta fram en plan varannat år för hur nätverksamheten ska utvecklas (nätutvecklingsplan), att distributionsnätsföretagen ska offentliggöra planen och ge in den till Energimarknadsinspektionen. Vidare anges att syftet med nätutvecklingsplaner är bland annat att tidigt fånga upp om elnäten kan utvecklas för att möta behoven framåt, att distributionsnätsföretagen planerar olika åtgärder och hur de planerar dessa.

Det finns inga undantag från kravet på nätutvecklingsplan. För ett litet distributionsnätsföretag kan uppgiften att ta fram en nätutvecklingsplan framstå som särskilt betungande. Regeringen understryker dock i propositionen² att en omställning av elsystemet i Sverige innebär

¹ Europarlamentets och Rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

² Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller nätverksamhet. Prop. 2021/22:153, s. 72–73.

utmaningar för många distributionsnätsföretag och att andelen förnybar elproduktion ökar i snabb takt i näten. Äldre elproduktionsanläggningar fasas ut, eller byggs om, i allt större utsträckning. Omställningen skapar tekniska utmaningar och ställer ökade krav på distributionsnätsföretagens kompetens och organisation. Ett robust elnät är en viktig beståndsdel för Sveriges krisberedskap och totalförsvarets behov.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Förslagsställaren redogör utförligt för tre alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd i sin konsekvensutredning. Ett alternativ till föreskrifter anges vara att låta branschen fortsätta att utveckla nätutvecklingsplanerna utifrån det befintliga regelverket. Branschen har alltid möjlighet att ta fram branschpraxis (till exempel standarder, avtalsmallar, handböcker och plattform för publicering) för att underlätta genomförande av olika regler. I Sverige finns det inte en gemensam branschorganisation som samtliga distributionsnätsföretag är med i, vilket försvårar att en gemensam praxis för branschen. En branschpraxis är inte heller juridiskt bindande för distributionsnätsföretagen. Förslagsställaren bedömer därför att alternativet med branschpraxis är sämre än kompletterande föreskrifter på området mot bakgrund av att det finns en betydande risk att genomförandet av nätutvecklingsplanerna blir otillräckligt.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Energimarknadsinspektionen bedömer att förslaget överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU. Ei anser även att Sverige inte går utöver kraven i det nya elmarknadsdirektivet.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 februari 2024. På det sättet finns reglerna på plats inför distributionsnätsföretagens arbete med att ta fram de första nätutvecklingsplanerna, för åren 2025–2034, under 2024. Vad gäller informationsinsatser anges att förslagsställaren alltid informerar med nyheter på webbplatsen när det tas fram nya föreskrifter. Dels i form av nyhet vid remissen av föreskrifterna, dels en nyhet när föreskrifterna är beslutade. I detta fall görs även en vägledning som distributionsnätsföretagen kan använda vid framtagande av de första nätutvecklingsplanerna och en mall som distributionsnätsföretag ska använda.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Det anges i remissen att förslaget berör cirka 170 distributionsnätsföretag. Fem av dessa företag har både lokalnät och regionnät. Vad gäller storleken på företagen anges att det varierar från små ekonomiska föreningar med tiotal kunder till stora företag med flera

hundratusen kunder. De tre största företagen har över ca 900 000 uttagsabonnemang vardera. Därefter följer fyra företag med mellan 100 000 och 300 000 abonnemang i uttagspunkt. Dessa sju företag har sammanlagt närmare 3 500 000 uttagsabonnemang. Därefter finns 88 företag med tillsammans närmare 2 miljoner uttagsabonnemang medan de 54 minsta företagen sammanlagt har ca 180 000 uttagsabonnemang.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Det anges i konsekvensutredningen att samtliga distributionsnätsföretag berörs av reglerna. Genom kraven får distributionsnätsföretagen ytterligare en arbetsuppgift, vilket kommer att medföra ökade kostnader. Förslagsställaren bedömer emellertid att företagen själva har nytta av nätutvecklingsplanerna i sin verksamhet, eftersom nätutvecklingsplanerna förmodas vara till stor hjälp vid arbetet med planering av investeringar, reinvesteringar och underhåll samt inför upphandling av tjänster som efterfrågefleksibilitet. Vidare konstateras att det redan idag ingår som en naturlig del av distributionsnätsföretagens verksamhet att ha en samlad bild av sitt befintliga elnät och en plan för framtida utveckling av elnätet. Förslagsställaren bedömer därför att de kostnader som uppstår är administrativa tilläggskostnader på det arbete som distributionsnätsföretagen redan idag genomför och att dessa kostnader kan effektivieras över tid.

Vad gäller administrativa kostnader anges att kostnaderna är återkommande eftersom inlämning av nätutvecklingsplaner ska ske vartannat år. Distributionsnätsföretagen ska sammanställa uppgifterna som krävs och presentera dem i en nätutvecklingsplan som upprättats enligt Ei:s föreskrifter. Distributionsnätsföretaget ska även samråda med berörda systemanvändare om nätutvecklingsplanen, vilket kan ge upphov till ytterligare administrativa kostnader eftersom företaget kan behöva hantera och bemöta eventuella synpunkter. Mängden uppgifter som distributionsnätsföretaget måste sammanställa kan variera. Detta beror på hur omfattande den planerade utvecklingen av elnäten är inom de kommande tio åren, och om det finns behov av andra åtgärder. Även i det fall ett distributionsnätsföretag inte planerar utbyggnad av sitt elnät uppstår administrativa kostnader för att upprätta nätutvecklingsplanen.

Förslagsställaren redovisar kostnader för de lika stegen som ett distributionsnätsföretag behöver genomföra i en tabell (Tabell 1, s38). För ett enskilt distributionsnätsföretag uppskattas tilläggskostnaderna till mellan 146 300 och 6 229 100 kronor. Förslagsställaren redovisar även hur kostnaderna kan se ut för olika stora distributionsföretag i en tabell (Tabell 2, s38). Beträffande små företag uppskattas kostnaderna till cirka 500 000 kronor per företag och för stora företag uppskattas kostnaderna till cirka 4 000 000 kronor per företag. Totalt för 170 distributionsnätsföretag uppskattas tilläggskostnaderna till ca 127 100 000 kronor för det första tillfället (motsvarar 63 550 000 kronor per år för de första två åren, med start 2024). Förslagsställaren har inte funnit några övriga kostnader, dvs. produktion, investering eller skatter och avgifter.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på berörda företagens kostnader, tidsåtgång och verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Energimarknadsinspektionen bedömer att förslaget främjar konkurrens mellan aktörerna på elmarknaden på så sätt att nätutvecklingsplaner ger en större insyn i hur distributionsnätsföretagen arbetar, planerar och investerar. På så vis kan aktörer få mer underlag inför etableringar, marknadsinsatser och liknande. Kraven på nätutvecklingsplaner kommer från EU-regler och Ei förutsätter att alla medlemsländer genomför krav på nätutvecklingsplaner på likvärdigt sätt och vi antar därmed att kraven inte påverkar konkurrensförhållandena mellan medlemsländerna. Förslagsställaren bedömer vidare att förslaget inte kommer att få någon påverkan på konkurrensförhållanden mellan distributionsnätsföretagen, eftersom de bedriver geografisk monopolverksamhet. Endast ett distributionsnätsföretag kan bedriva verksamhet för ett geografiskt avgränsat område och en elnätkund inte kan välja vilket företag som ska distribuera elen till kundens anläggning.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Förslagsställaren har inte identifierat någon annan påverkan på distributionsnätsföretag eller andra företag som särskilt behöver lyftas i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det anges i konsekvensutredningen att det inte finns några möjligheter att ge undantag till mindre distributionsnätsföretag. Kravet på att ta fram nätutvecklingsplaner vartannat år gäller för alla distributionsnätsföretag. Även ett litet elnät kan ha en strategisk betydelse i omställningen till en ny och förändrad elproduktion. Det anges dock att för mindre distributionsnätsföretag kan upprättandet av nätutvecklingsplaner innebära en arbetsbörda som de inte har resurser att hantera på samma sätt som ett större företag. Eftersom de små distributionsnätsföretagen har kännedom om elnätet och de lokala förutsättningarna är det viktigt att även de mindre företagen gör planer. Mindre företag har dock troligen ett mindre omfattande elnät och behöver inte göra omfattande planer på investeringar kopplat till detta på samma sätt som ett större företag.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Distributionsnätsföretagen har en skyldighet att ta fram en plan vartannat år för hur nätverksamheten ska utvecklas (nätutvecklingsplan) och offentliggöra planen. Förslaget innehåller detaljerade regler kring innehåll i och offentliggörandet av nätutvecklingsplanerna. Syftet med nätutvecklingsplaner är bland annat att tidigt fånga upp om elnäten kan utvecklas för att möta behoven framåt. Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren på ett godtagbart sätt har redovisat samtliga punkter i sin konsekvensutredning.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 6 december 2023.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Steven Wall.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Steven Wall
Föredragande